

KEYFİ HAYAL İSTANBUL'DAKİ PARK OTEL

JAK DELEON

Bir zamanlar Park Otel vardı. Beyoğlu'nun Taksim'e ulaşım Ayaspaşa'ya kıvrılan (kimi anışıl ışıl, kimi an bozbulanık, ama "her daim" inanılmaz) keşmekeşinde renkli bir mozaik taşı. Üniversite yıllarımızda cebimizdeki üç beş kuruştan "iktisat ederek" kenara koyduğumuz rakı parası Park Otel'in masif meşe barına yatar. 1979'da noktalandı Park Otel'in serüveni. Kısası, Pera Palas'tan sonra konumuzu başka bir bina, İtalyan Sefiri Baron Blanc'ın Ayaspaşa'daki konağı. Abdülhamid burayı satın aldıktan yaklaşık kırk yıl sonra Park Otel olarak adını İstanbul tarihine yazdıracaktır...

Önceleri Hariciye nazırları için "lojman" olarak kullanılan konak, 1897 yılında Berlin Sefiri Tevfik Paşa'nın "mülkiyetine" geçmiş, 60 odalı konağın öyküsü öyle başlamıştı. Bu arada değişik söylentiler vardı, Baron Blanc'ın aslında parasız kaldığı, konağı bu yüzden "19 bin san altına" imparatorluğa satmak zorunda kaldığı söylentileri. Tevfik Paşa'nın torunu Şefik Okday Bey "Büyükbabam Son Sadrazam Ahmet Tevfik Paşa" başlıklı kitabında ilk gündünden son anlarına kadar anlatıyor Park Otel'in renkli serüvenini; sözleriyle çizdiği portrelerde gerçekten "Eski İstanbul'un yaşayan tadı..."

Konağın otele çevrilme düşüncesi aslında Tevfik Paşa'nın İsviçreli eşi Elisabeth Tschumi'nindir; sonraki adıyla Afife Okday Hanım'ın. Ama önce bir yangın olayı vardır: Abdülhamid'in tahttan indirilip yerine Mehmet Reşad'ın geçtiği demlerde Tevfik Paşa Londra Sefiri'dir, konağı ayda 60 altına Hariciye Nazırlığı'na kiralamıştır.

Hariciye Nazırı Asım Bey'in Avusturyalı eşinin çatı katında yaptırdığı çamaşırhanede çıkan yangın sonucu konak 1911'de kül olur, Tevfik Paşa'nın ailesi yıkıntının hemen yanındaki (kâtiplere ait) taş binaya yerleşmek zorunda kalır. Çok zor koşullar altında geçirirler savaş yıllarını; sigortadan gelen para günlük gereksinimleri karşılamaktadır yalnızca.

İşte o günlerde devreye girer Afife Hanım: Yanmış konak onarılmalı, yan yana, ötü balkonlu odalar yaptırılmalı ve bunlar kiraya verilmeli! Tevfik Paşa'nın oğlu Ali Nuri Bey 1920'lerde otel planları çizmeye başlarsa da Almanlardan beklenen "sermaye" bir türlü gelmez. Ama ok yandan çıkmış, "Nasil yaparım, nasıl ederim" düşüncesi Ali Nuri'nin uyku-

larını kaçırmaya başlamıştır.

Baron Blanc'ın Amerikalı eşinin milyonlarıyla yaptırdığı konağın ahşap kapısıyla bahçe parmaklıklarını Tophane'de demirden dökürerek değiştirmişti Tevfik Paşa. Park Otel'in ölümüne değin aynı kaldı parmaklıklar. Bir bahçizmetkâr, bir kapıcı, iki arabacı, bir seyis, bir bahçıvan, bir bahçıvan cırağı, iki çamaşırçı, bir sofracı, bir kilerci, bir bulaşıkçı, bir aşçıbaşı, üç aşçı yamağı ve üç Rum kadın hizmetçiyle "çekip çevrilen" konağın külleri üstüne bir otel yapmayı kafasına iyice koymuştu Ali Nuri Bey; Pera Palas ve Tokat-

Otelin işletmecilerinden Ankara Fresko'nun dolandırıcı, Rum Kaptan'ın da "muhabbet tellalı" olduğu anlaşılınca, Ali Nuri ve ortağı Ömer Lütfü Alevek yönetimi ele alırlar ve otelin adını Park Otel olarak değiştirirler. Yıl 1931'dir, "restoran" dolup taşmakta, ama sayıları 24'e çıkan odalar çoklukla boş kalmaktadır. 1934'te devreye giren Aram Hıdır Bey sayesinde Park Otel "Park Otel" olur, kısa sürede 213 "lüks" odalı bir konaklama yerine dönüşür. Kısası, Ali Nuri Bey'in azmi ve Aram Hıdır'ın işbirliği sonucu Beyoğlu tarihine nakışlanır Park Otel. Aram

ve rakı içer, İngiltere Kralı Edward'la rakıya oturduktan sonra "Bütün krallar Edward gibiyse, benim krallara karşı diyeceğim bir şey yok!" dediği rivayet olunur. Şefik Okday'ın da Edward'a ilişkin ilginç bir anısı var: "O devirde Park Otel'in lokantasına gelen müşterileri Katherine isiminde Rus asıllı çok hanımefendi bir bayan karşılar ve yer gösterirdi. İngiltere kralını karşıladığında kral, kendisini selamlarken elini öper. Bayan Katherine'in de kralın kokusu uçmasını diye iki ay kadar ellerini yıkamayıp eldiven giymiş olduğunu, o sırada Park Otel'in gar-

ve beyaz leblebi yükünün büyük bölümünü Park Otel'de alır.

Yazarı, çizeri, tiyatrocusu, ressamı, eski aristokrati, yeni burjuvazi Park Otel'i uğrak edinmiştir, İstanbul'un "keyif" haritasında önemli bir işaretidir artık Taksim'le Ayaspaşa'nın kesiştiği nokta.

Sonra?

Türk Lirası'nın değeri düşüyor, masraflar yükseliyordu. Hilton ve Divan belirli bir oranda sekte vurmuştu. "İstanbul" değişiyor, Hilton'un "küçük Amerika" tüten atmosferini tercih ediyordu. 1979'da son kez kilit vuruldu Tevfik Paşa'nın 80 yıl önce yaptırdığı dökme demir kapıya. Park Otel'in sahibi olan TURAŞ şirketi Mengerler tarafından satın alındı, bir ara İş Bankası da girdi devreye, sonunda Sürmeli aldı oteli ve arazisini. Amaç sıfırdan başlamak, "modern, lüks ve çağımıza ayak uyduran" bir otel yapmaktır.

Şu anda "yerle bir" edilmiş olan Park Otel'in yerine birbirine bağlı ve 28 katlı iki blok planlanıyor, ikisi dışarıda ve altısı içeride olmak üzere sekiz "tüp asansör"lü.

Ama Park Otel'in P.O. mühürlü porselen tabaklarıyla gümüş çatal, bıçak ve kaşıkları, masif meşe barı, antika koltukları da süsleyecek yeni oteli, birçok odaya da numara yerine bir demlerde orada kalmış ünlülerin adları verilecek "Atatürk Odası, İnönü Odası, Celal Bayar Odası, Adnan Menderes Odası, Münir Nurettin Selçuk Odası" gibi. Bir söylentiye göre de otelin adı "Park-Sürmeli" olacaktır. Aslında "yok" edilen ya da kılık değiştiren ilk otel değil Park Otel: Anlatılana göre Ankara'da Taşhan Palas, Belvü Palas, Lozan Palas hepten dümdüz edilmiş, Ankara Palas Devlet Konukevi'ne çevrilmiş, İstanbul'daki Meserret Otel'i kapandıktan sonra bina bir banka tarafından satın alınmış, Hotel d'Angleterre bir akaryakıt firmasına satılmış ve anında yıkılmıştı. Şu meşhur Tokathyan mı? Beyoğlu'ndaki kışık yerleyle Tarabya'daki yazlığı yıkıldı; Beyoğlu'nda bir işhanı var şimdi, Tarabya'daki yazlığın yerindeyse Tarabya Otel'i! İzmir'de Kramer Palas'ın yerinde bir beton yığını yükleniyor, "taribi" İzmir Palas'ın yerine (ilkinin mimari tarzıyla hiç ilgisi olmayan) "modern" bir İzmir Palas yapılmış; Naim Palas çokşükür yerli yerinde, günümüzde Atatürk Müzesi olarak korunuyor! "Park-Sürmeli" söz konusu olduğunda henüz ortada koskoca bir inşaat çukurundan başka bir şey olmadığından "asıl" Park Otel'in yaşayan "müdavim"lerine beklemek düşüyor şimdilik.

Park Otel'in eski yıllarını gösteren bir kartpostal. Hayal şehirde hayal otelin hayal bahçesi.

1934'lerde Aram Hıdır Bey, Park Otel'i o ünlü kimliğine kavuşturur. Arı gibi çalışan Park Otel, İstanbul burjuvazisinin mikrokozmosuna dönüşmektedir hızla. Lokantada tabldot 1 TL'dir. Bir de üzerinde 10 TL gibi "inanılmaz" fiyatlar yazan mönüler vardır ki, onlar, istenmeyen müşterileri kaçırmak içindir...

lıyan devirlerinin kapandığını düşünüyordu, İstanbul'a "modern" bir otel gerekiyordu.

Pera Palas'ın sahibi Misbah Muhayyeş iyice bozmuştu moralini: "Sizin konağınızın bulunduğu yer sapsadı, orada otel motel olmaz, İstanbul'da Beyoğlu'ndan başka yerde hiçbir otel tutunamaz!" Yine de 1930'da Miramare adı altında açılır Park Otel; konağın kâtipler dairesinin çatı katının tavanı üç metreye yükseltilmiş, yangın yeri bir açık hava lokantasına dönüştürülmüş, Alman Sefareti tarafındaki taş binanın zemin katına mutfak yerleştirilmiş, her biri bir oda eninde dört kat "inşa" edilmiştir.

Hıdır otelin yüzde 40'ına sahiptir.

Park Otel artık "arı gibi" çalışmakta, İstanbul "burjuvazi"sinin "mikrokozmos"una dönüşmektedir hızla. Lokantada "tabldot" 1 (yazıyla "bir") Türk Lirası'dır, her gün "te-dansan" (danslı çay) vardır ve mönüde "sipariş üzerine hususi ve enfes yemekler izhar olunur" açıklaması bulunmaktadır. Bir de üzerinde 10 TL gibi "inanılmaz" bir fiyat yazan mönüler vardır ki, onlar özellikle yaptırılmış olup "istenmeyen" müşterilere gösterilmek, külhanbeyi tayfasını ve "bonmarşé bebeği" denilen "hafif" kadınları anında kaçırmaktadır!

Atatürk, Park Otel'de dans eder

sonları tebessüm ederek anlatırlardı."

Aynı Edward, sevdiği kadın için İngiltere tahtını elinin tersiyle itmiş, Amerikalı dul bayan Simpson'la evlenerek (Kral 8. Edward yerine) yalnızca "Bay Edward" olmayı tercih etmişti!

Kimler yoktur ki Park Otel'de? Yahya Kemal buradadır, Aram Hıdır'ın konuğu, 1942-1958 yılları arasında (evet, tam 16 yıl) otelin 165 numaralı odasında kalacaktır. Adnan Menderes'in oda numarası 205'tir, kimi bakanları gibi yeni açılan Hilton'u denemeye hiç de meraklı değildir. Doğan Nadi sık sık uğrar bara, Pera Palas'ın Orient Bar'ını da pek sever, ama rakı

2.10.88

